

Vakonderwijs van de bovenste (keuken)plank

foto: Ter Groene Poorte

West-Vlaanderen is het zwaartepunt van koksopleidingen

Jan Bart Van In • publicatieverantwoordelijke WES

Bijkomende informatie vind je in de gratis tabletversie!

Een breed en kwalitatief aanbod aan gedegen vakonderwijs is een belangrijke motor achter de toenemende reputatie en dynamiek van Vlaanderen als culinaire en gastronomische trekpleister. West-Vlaanderen neemt binnen de onderwijsniche van deze 'keukenopleidingen' het leeuwendeel van het leerlingenaantal voor zijn rekening. De 'big three' (Spermalie, Ter Duinen en Ter Groene Poorte) trekken een steeds groter marktaandeel naar zich toe.

We starten onze verkenning door het gastronomiegericht onderwijslandschap bij het ruime plaatje. In het schooljaar 2011-2012 volgen 6.672 leerlingen in Vlaanderen en in Brussel één of andere

vorm van secundair onderwijs binnen het studiegebied 'voeding' (zie tabel 1).

Van die totale schoolpopulatie volgen 2.530 leerlingen, of 38% van het totaal, les in een West-Vlaamse school. Dat is

23% meer dan het leerlingenaantal in de provincie Antwerpen (=2.047), die goed is voor een tweede plaats in de Vlaamse rangorde. Uit die cijfers komt de kustprovincie naar voor als de onbetwiste specialist in voedingsonderwijs.

Tabel 1

Leerlingenaantallen Nederlandstalig Secundair Onderwijs, studierichting Voeding, schooljaar 2011-2012

	Aantal leerlingen	% van het totaal
Antwerpen	2.047	31
Brussel (*)	31	3
Limburg	743	11
Oost-Vlaanderen	759	11
Vlaams-Brabant	427	6
West-Vlaanderen	2.530	38
Totaal	6.672	100

(*) Brussels Hoofdstedelijk Gewest

BRON: Agentschap voor Onderwijsdiensten van de Vlaamse Gemeenschap, verwerking WES

Die dominante positie houdt West-Vlaanderen ook aan wanneer we focussen op het specifieke onderdeel **gastronomie-onderwijs**.

Koks, grootkeukenkoks, kelners en aanverwant keuken- en restaurantpersoneel worden in Vlaanderen klaargestoomd via het **beroepssecundair onderwijs (BSO)** en/of via het **technisch secundair onderwijs (TSO)**.

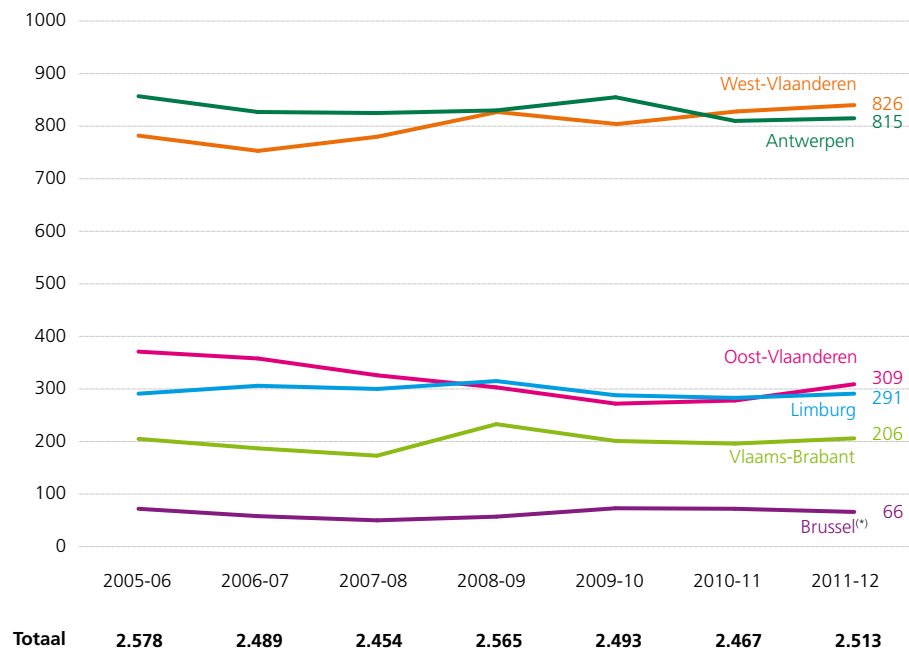
Figuur 1 toont de evolutie van het leerlingenaantal in Vlaanderen en Brussel specifiek binnen de opleiding tweede en derde graad **beroepssecundair onderwijs, studierichting Restaurant en Keuken**. Die kende een piek in het schooljaar 2005-2006 met toen 2.578 leerlingen, waarvan **782** of **30%** in West-Vlaamse onderwijsinstellingen. Zeven jaar later, meer bepaald in het schooljaar 2011-2012, is de ganse Vlaamse populatie met 55 leerlingen gedaald. Maar niet in West-Vlaanderen, dat een stijging kende met 44 leerlingen (van 782 naar 826) en dat zijn procentueel aandeel zag toenemen van 30 naar **33%** van het Nederlandstalige totaal. West-Vlaanderen bekleedde qua leerlingenaantal vier jaar geleden nog een tweede plaats na Antwerpen, maar stak in het schooljaar 2010-2011 de Scheldeprovincie (voor het eerst?) voorbij en staat sindsdien in 'poleposition'.

Eenzelfde situatie doet zich voor in de tweede en derde graad **technisch secundair onderwijs (TSO) richting Hotel**. Zie **figuur 2**. De naam 'hotel' is hier wat misleidend, want de opleidingen die in deze studietak worden aangeboden zijn gericht op beroepen als chef-kok en maître d'hôtel (oberkelder). Het aantal scholieren in deze richting bedroeg, voor gans Vlaanderen en Brussel, in het schooljaar 2005-2006: **1.568**. Dit volume piekte in februari 2010 naar 1.617 leerlingen en viel in het schooljaar 2011-2012 iets terug naar 1.584 studenten. Dat zijn er nog steeds 16 meer dan zeven jaar terug. In West-Vlaanderen nam het aantal leerlingen TSO Hotel substantieel toe, namelijk van 646 naar 683. Dat zijn er 37 meer dan zeven jaar daarvoor. Hiermee verruimde de kustprovincie, als koptrekker sinds vele jaren, haar marktaandeel van 41 naar **43%**. Nummer twee in de rij, provincie Antwerpen, volgt met een aandeel van 24% op grote afstand en telt iets meer dan de helft van het aantal leerlingen in vergelijking met West-Vlaanderen.

Vlaanderen en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest tellen samen **35 onderwijsinstellingen** die BSO-opleidingen Restaurant en Keuken aanbieden. Daarvan zijn er 22 die ook instaan voor een TSO-opleiding Hotel.

Figuur 1

Aantal leerlingen in de tweede en derde graad BSO, studierichting Restaurant en Keuken in Vlaanderen en Brussel

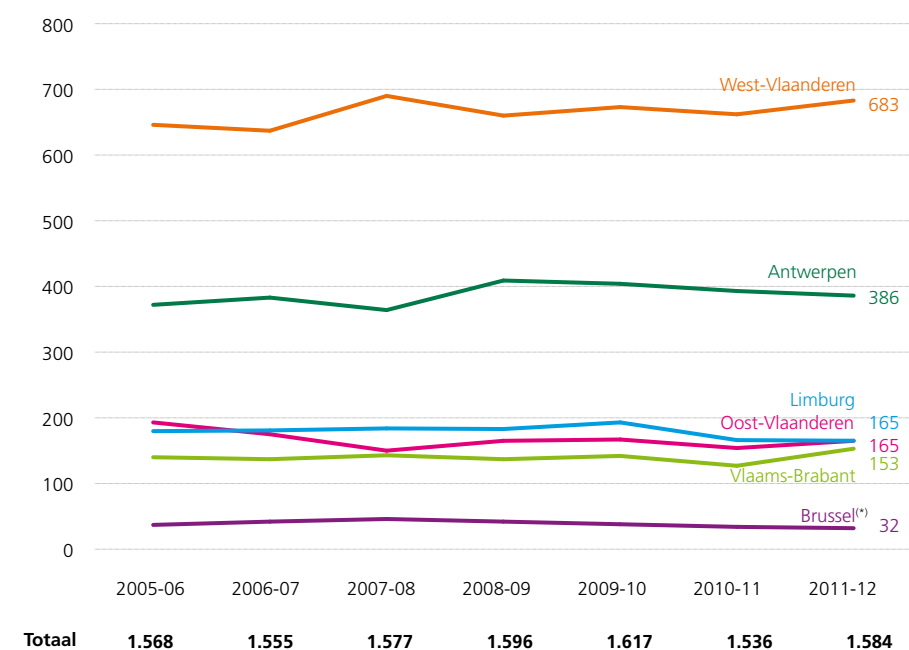

(*) Brussels Hoofdstedelijk Gewest

BRON: Agentschap voor Onderwijsdiensten van de Vlaamse Gemeenschap, verwerking WES

Figuur 2

Aantal leerlingen in de tweede en derde graad TSO, studierichting Hotelbeheer Vlaanderen en Brussel

(*) Brussels Hoofdstedelijk Gewest

BRON: Agentschap voor Onderwijsdiensten van de Vlaamse Gemeenschap, verwerking WES

De provincie Antwerpen telt 11 kokschoolen en heeft daarmee het grootste aantal aanbieders (maar niet de grootste schoolbevolking). West-Vlaanderen is met 9 scholen goed voor een tweede plaats (eerste plaats qua leerlingenaantal) gevolgd door Oost-Vlaanderen (8 scholen) en Vlaams-Brabant (4).

Wie zijn de West-Vlaamse aanbieders?

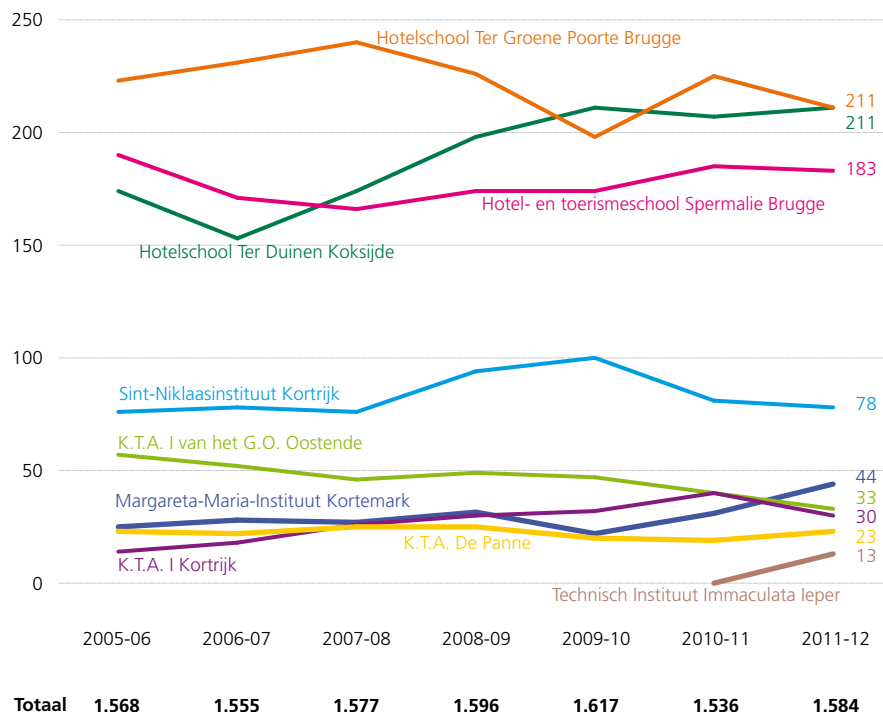
Negen onderwijsinstellingen in West-Vlaanderen bieden anno 2012 een keuken- en restaurantopleiding aan binnen het **beroepssecundair onderwijs (BSO)**. Daarvan ressorteren er zes onder het confessioneel vrij onderwijs en drie opereren onder de noemer gemeenschapsonderwijs. **Figuur 3** toont de evolutie van hun leerlingenaantal (enkel in de 2^e en 3^e graad) in de jongste zeven jaar. Opmerkelijk is dat het aantal aanbieders van deze opleiding sinds het schooljaar 2011-2012 is uitgebreid met een nieuwkomer. Het **Technisch Instituut Immaculata uit Ieper** wil met haar nieuwe opleiding Restaurant en Keuken naar eigen zeggen inspelen op de verwachte grotere vraag naar extra gastronomische en horecacapaciteit tijdens de herdenkingsactiviteiten van de Eerste Wereldoorlog, die doorgaan in de periode 2014-2018. Alvast 13 leerlingen kozen in Ieper in september 2011 voor deze studierichting.

Vijf van de negen West-Vlaamse onderwijsinstellingen, die beschikken over een opleiding BSO Restaurant en Keuken, bieden ook een studierichting 'Hotel' aan in **technisch secundair onderwijs (TSO)** (zie **figuur 4**). Dat waren er tot en met het schooljaar 2006-2007 nog zes, maar het Koninklijk Technisch Atheneum van De Panne is op het einde van dat schooljaar gestopt met deze opleiding. Die telde toen overigens nog maar 2 leerlingen.

Aanzuigeffect van de big three?

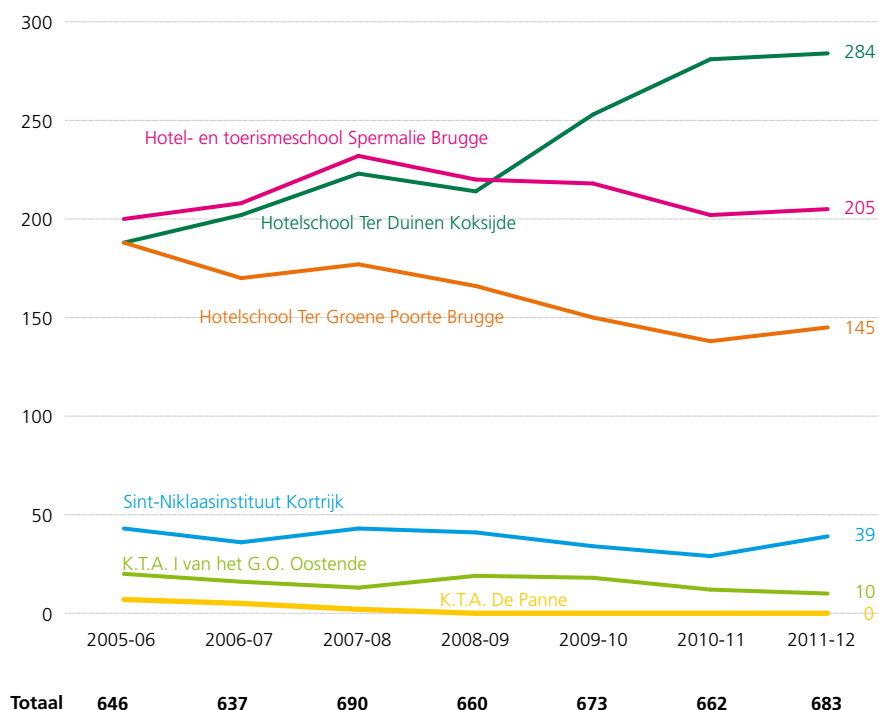
De gastronomische opleidingen in West-Vlaanderen zitten de jongste zeven jaar in de lift en dat geldt zowel voor het beroeps- als voor het technisch onderwijs. De cijfers van de leerlingenaantallen in de figuren 3 en 4 weerspiegelen heel manifest de dominante positie van drie grote

Figuur 3
Aantal leerlingen per instelling in de **tweede graad en derde graad BSO, studierichting Restaurant en Keuken** in de Provincie West-Vlaanderen

BRON: Agenschap voor Onderwijsdiensten van de Vlaamse Gemeenschap, verwerking WES

Figuur 4
Aantal leerlingen per instelling in de **tweede graad en derde graad TSO, studierichting Hotel** in de Provincie West-Vlaanderen

BRON: Agenschap voor Onderwijsdiensten van de Vlaamse Gemeenschap, verwerking WES

aanbieders: **Hotelschool Ter Duinen** uit Koksijde, **Hotel- en Toerismeschool Spermalie** uit Brugge en **Instituut voor Voeding Ter Groene Poorte** uit Brugge. Binnen het BSO Restaurant en Keuken zijn deze 'big three' samen goed voor 605 van de 826 leerlingen (73%). In het TSO Hotel (tabel 3) is hun hegemonie nog sterker met 634 van de 683 leerlingen, wat overeenkomt met een markant marktaandeel van **93%**. Het succes en de aantrekkingskracht van de drie grootste West-Vlaamse koksscholen, die regelmatig in de media komen en die kunnen uitpakken met een indrukwekkend netwerk van oud-leerlingen met naam en faam, hebben ongetwijfeld een aanzuigefunctie op de aspirant-leerlingen en hun ouders. Dat veroorzaakt tegelijk een 'afromend' effect op de andere West-Vlaamse onderwijsinstellingen binnen dit domein. Die zagen hun marktaandeel in het TSO Hotel de jongste zeven jaar afkoven van 11 naar 7%. De bijzondere positie van Spermalie, Ter Duinen en Ter Groene Poorte binnen het Vlaamse landschap van het technisch secundair onderwijs, wordt nog versterkt door het fenomeen dat de twee laatsten de enige onderwijsinstellingen zijn in gans

Vlaanderen en Nederlandstalig Brussel die een gespecialiseerde **TSO-opleiding 'Hotelbeheer'** aanbieden. Dit zevende specialisatiejaar is een secundair en wordt gezien als een springplank naar een bacheloropleiding. Die opleiding Hotelbeheer telde in het schooljaar 2011-2012, voor gans Vlaanderen, 20 leerlingen waarvan 12 in Spermalie en 8 in Ter Duinen.

Binnen de grotere schoolbevolking van het **BSO Restaurant en Keuken** in West-Vlaanderen houden de vijf kleinere aanbieders beter stand dan in het segment van het TSO Hotel. Hun leerlingenaantal (zie **figuur 3**) steeg in de jongste zeven jaar van 195 (25% van het totaal) naar **221 (27%** van de West-Vlaamse populatie). De drie koptrekkers zagen hun leerlingenaantal (samengeteld) ook verder opklimmen van 587 naar **605 (+18)** maar vielen procentueel terug van 75% naar 73%. Dit is wellicht het gevolg van het feit dat deze drie grote spelers (Spermalie, Ter Duinen en Ter Groene Poorte) hun maximale leerlingenbezetting hebben bereikt en niet verder kwantitatief kunnen en/of willen uitbreiden.

De situatie bij de vijf kleine aanbieders van BSO Restaurant en Keuken is onderling nogal verschillend. De koksopleiding van het **Sint-Niklaasinstituut uit Kortrijk** klom, in het spoor van de grote drie, verder op van 76 leerlingen in 2005-2006, naar 100 in 2009-2010, maar kende in de jongste twee schooljaren een terugval naar 78 scholieren. **KTA De Panne** toont een status quo rond de 20 leerlingen, terwijl **KTA Kortrijk** doorgroeide van 14 naar 30 leerlingen. Het **Margareta-Maria-Instituut uit Kortemark** spitst zich vooral toe op grootkeukenopleiding. Die zit in de lift met een uitbreiding van 25 naar 44 leerlingen. De grootste terugloop situeert zich bij de hotelschool van het **KTA I (Hotech) in Oostende** met een terugval van 57 naar 33 leerlingen in zeven jaar. De geplande ingebruikname van nieuwe, uiterst moderne gebouwen in de Generaal Jungbluthlaan (naast het Ensorinstituut) in Oostende, moet voor een nieuwe impuls zorgen bij deze instelling met zijn jarenlange traditie. ■

U kunt dit artikel lezen op tablet en downloaden via:
www.westvlaanderenwerkt.be

foto: Spermalie